

Підсумки і аналіз обговорення тематики EUDR на засіданні Ради міністрів агрополітики і рибальства ЄС

Брюссель, 26 травня 2025 р.

26 травня у рамках засідання Ради міністрів сільського господарства та рибальства держав-членів ЄС в Брюсселі відбувся інтенсивний обмін думками між державами-членами та Європейською комісією стосовно подальшої долі Регламенту про запобігання вирубкам лісів (EUDR). Напередодні засідання делегації Люксембургу та Австрії представили Раді відповідний меморандум (додається).

Меморандум також підтримали Болгарія, Хорватія, Чехія, Фінляндія, Італія, Латвія, Португалія, Румунія та Словенія (загалом 11 з 27 держав-членів). У ньому йдеться про необхідність спрощення й, можливо, подальшого відстрочення EUDR, а саме:

- Запровадити новий рівень класифікації для країн або регіонів із незначними (або мінімальними) ризиками вирубки лісів, для яких зобов'язання EUDR фактично не діятимуть.
- Створити механізм компенсації для країн із незначним ризиком, де вирубка лісів може бути компенсована шляхом висадки нових дерев, за умови, що це відбуватиметься поза межами захищених лісових територій.
- Скасувати мінімальний обсяг перевірок і проводити їх лише на основі аналізу ризиків компетентними органами.

Під час обговорення на Раді міністрів Меморандум було позитивно сприйнято значною кількістю, якщо не більшістю держав-членів. Щонайменше 19 країн виступили за подальше спрощення EUDR. Багато країн наголосили на важливості скорочення бюрократії для фермерів і лісовласників, а також на необхідності ще одного відтермінування. Хоча більша частина дискусії стосувалася європейських фермерів і лісовласників, деякі держави, такі як Фінляндія і Іспанія, підкреслили важливість вирішення проблем, з якими стикаються треті країни. Водночас, такі країни як Бельгія та Франція наголошували, що встановлена дата застосування EUDR (30 грудня ц.р.) має бути дотримана.

Ці заклики з боку Ради узгоджуються з позицією Європейського парламенту, який уже минулого року виступав за запровадження категорії «нульового ризику» (іншими словами як «незначний» або «мінімальний» ризик). Тоді Рада ЄС виступила проти цієї поправки через брак часу на досягнення домовленості до кінця року. Схоже, що держави-члени переглядають свою позицію і починають чинити тиск на Комісію з вимогою комплексно переглянути EUDR навіть до набрання чинності. Паралельно в Європарламенті, передусім в Комітеті ЄП з аграрних питань формується багатопартійна коаліція депутатів, які виступають за перегляд EUDR в напрямку дерегуляції і готують ґрунт для такого перегляду в Парламенті у випадку ініціювання

Комісією відповідних законодавчих пропозицій (додається текст листа євродепутатів до Комісара ЄС з питань навколишнього середовища Д.Розвалл).

Комісія наразі непоступливо реагує на вимоги повторного перегляду EUDR. Без відповідних законодавчих ініціатив з боку Комісії перегляду EUDR не буде. Комісар ЄС з питань довкілля Джессіка Розвалл (Швеція) надає перевагу спрощенню у межах чинного законодавства за допомогою додаткових роз'яснень та питань і відповідей (FAQ). Під час дискусій на Раді міністрів 26 травня Комісар також зазначила, що багатьом компаніям необхідна правова визначеність, яку може підірвати повторне відкриття Регламенту. Отже, наразі слід очікувати, що Комісія намагатиметься зберегти закон у його нинішній редакції та, ймовірно, впроваджуватиме подальші спрощення шляхом нелігіслативних дій. Однак, враховуючи суттєвий тиск із боку Парламенту та держав-членів, питання у тому, як довго Комісія зможе дотримуватися цієї позиції.

Схожа ситуація минулого року призвела до остаточного перенесення набрання чинності законом. Ставки зараз вищі, адже деякі пропозиції від Парламенту та держав-членів можуть зашкодити цілісності та послідовності закону. З точки зору Комісії, запровадження категорії «відсутності ризику» може створити додаткові проблеми у відносинах із торговельними партнерами та спричинити виклики у СОТ. Існує ризик для Комісії, що щойно вона представить законодавчу пропозицію для цільового спрощення EUDR, це широко прочинить двері для лавини додаткових правок, які можуть ініціювати Парламент і Рада, в тому числі, щодо основних зобов'язань із належної обачності. Хоч обговорення наразі перебувають на початковій стадії, дискусії про подальший перегляд/відтермінування EUDR не зникли з порядку денного.

Нижче подаються резюме виступів міністрів агрополітики держав-членів ЄС під час обговорення EUDR на засіданні Ради ЄС:

- **Люксембург** підкреслює необхідність спрощення та введення четвертої категорії бенчмаркінгу. ЄС повинен продовжувати боротися з вирубкою лісів у районах із суттєвим ризиком, але не має накладати додаткові адміністративні тягарі на країни без ризику.
- **Словенія** підтримує спрощення для фермерів і власників малих лісів. Зміни не повинні підірвати амбіції EUDR.
- **Португалія** наголосила на необхідності оцінок впливу перед прийняттям законів для кращого визначення впливу на ціни для споживачів.
- **Австрія** заявила, що рекомендації Комісії щодо EUDR не забезпечують правової визначеності. Спрощення та правова визначеність можливі лише через зміну Регламенту. Чинний Регламент неможливо реалізувати.

- **Чехія** підтримує спрощення EUDR і підкреслює, що ЄС не повинен створювати додаткові тягарі для фермерів і лісовласників.
- **Ірландія** підтримує спрощення EUDR і підкреслює тягарі, які створюються для її секторів яловичини та молочної продукції. Ірландія пропонує використовувати дані національних систем відстеження замість надання геолокаційних даних.
- **Італія** підтримує як відстрочення, так і перегляд Регламенту, підкреслюючи, що Регламент завдасть більше шкоди, ніж принесе користі.
- **Фінляндія** наголошує, що мета EUDR важлива, однак заходи повинні бути відповідними та пропорційними. Фінляндія заявляє, що спрощення має враховувати потребу у стабільному середовищі для діяльності та майбутньому етапі впровадження. Вона підтримує спрощення, але підкреслює, що воно не повинно створювати нерівності між операторами з ЄС і третіх країн.
- **Хорватія** підтримує запровадження статусу незначного ризику для країн, здатних довести, що вирубка чи деградація лісів не відбувалася у певний період часу. Хорватія також пропонує, щоб цю пропозицію супроводжувала обов'язкова періодична перевірка статусу ризику.
- **Естонія** підтримує цілі EUDR, підкреслюючи необхідність зменшення тягарів для підприємств і компетентних органів. Естонія виступає за перевірки, базовані на ризику, для країн, де ризик вирубки низький.
- **Литва** виступає за подальше відтермінування для спрощення Регламенту.
- **Німеччина** підтримує EUDR як важливий крок для глобального захисту лісів. Однак для бездоганної реалізації потрібне подальше зменшення бюрократії. Німеччина підтримує введення категорії відсутності ризику у системі бенчмаркінгу, закликаючи до своєчасної пропозиції від Комісії відповідно до міжнародного права.
- **Румунія** розділяє занепокоєння, висловлене у записці. Вона виступає за відтермінування терміну впровадження, а також загальне зменшення адміністративного навантаження. Вимоги до лісовласників місцями неможливо виконати й вони є непропорційними щодо головної мети Регламенту.
- **Швеція** вважає, що більш вузькоформатний і функціональний EUDR краще сприятиме захисту лісів. Зберігаючи оригінальний намір Регламенту, важливо скоротити бюрократію і зменшити адміністративне навантаження для операторів і компетентних органів.

- **Латвія** підтримує практичне спрощення з урахуванням того, що вимоги мають залишитися доцільними. Потрібні стимули для постачання з країн із низьким ризиком вирубки.
- **Бельгія** вітає конструктивну дискусію щодо спрощення EUDR. Будь-які зміни до Регламенту мають бути обґрунтованими на основі реальних практик і враховувати дату застосування наприкінці року.
- **Словаччина** підтримує спрощення для фермерів і лісовласників у ЄС й хоче, щоб Комісія включила це до переліку питань, які заслуговують спрощення (можливо, у рамках Omnibus).
- **Угорщина** зазначила, що політичне й економічне середовище від часу ухвалення EUDR змінилося. Угорська делегація виступає проти будь-яких додаткових тягарів для фермерів і лісовласників.
- **Болгарія** приєднується до заклику про спрощення EUDR. Чинні зобов'язання передбачають істотні адміністративні навантаження. Комісія має провести перегляд, що призведе до пропозиції щодо спрощення. До того часу, вхід у дію має бути призупинений.
- **Франція** нагадала, що EUDR є пріоритетом для ЄС у зменшенні глобальної вирубки лісів. Будь-яке спрощення буде вітатися й, за необхідності, текст має бути відкоригований. Проте Франція наполягає на своєчасному застосуванні EUDR.
- **Іспанія** відзначила, що прогрес у питанні бенчмаркінгу та IT-системі дає змогу ефективно реалізовувати Регламент. Водночас ЄС має вирішувати труднощі, з якими стикаються деякі треті країни, і досліджувати альтернативи, що дозволяють забезпечити еквівалентний рівень контролю та відстежуваності.
- **Польща** (головуюча в Раді) підтримала записку, вважаючи запровадження категорії низького ризику гарною ідеєю.

Комісар з питань довкілля Єссіка Росвалл відзначила щорічний звіт Global Forest Watch про вирубку лісів, який дає песимістичний прогноз щодо стану світових лісів. Вона наполягла, що EUDR має стати інструментом для боротьби з глобальним зникненням лісів, а також забезпечити рівні умови для лісовласників і фермерів у ЄС.

Відповідаючи на скарги держав-членів щодо тягаря на фермерів і лісовласників ЄС, Комісар визнала, що, можливо, Парламент і держави-члени не приділили цій проблемі достатньо уваги при ухваленні законодавства. При цьому Комісар перелічила кроки, вжиті Комісією для спрощення EUDR:

- Відтермінування EUDR на один рік, узгоджене Парламентом і Радою минулого року.
- Допомога у впровадженні від Комісії (ІТ-система, навчання, цифрові моніторингові інструменти).
- Система бенчмаркінгу країн, що дозволяє зменшити адміністративне навантаження для фермерів у країнах із низьким ризиком.
- Пакет спрощення EUDR з оновленим FAQ і рекомендаціями, що дозволяють подавати щорічні заяви про належну обачність. Комісія відзначає значний прогрес на всіх континентах, оскільки країни готуються до впровадження. Водночас, Комісар Розвалл запевнила держави-члени, що Комісія працюватиме над прагматичними рішеннями, які полегшать тягар для лісовласників і фермерів, водночас досягаючи цілей EUDR. Впровадження буде динамічним процесом.